

F6i'a ac6st'a ese totu a opt'a di — Pretiulu pentru Austria pe anu 6 fl. v. a. pe 1/2 de anu T6te studiente si banii de prenu-
dar prenumeratiunile se primescu 3 fl. pe trei lune 1 fl. 50 cr.; pentru alte tieri ; pe anu meratiune sunt de a tramite la Re-
in t6te dilele. 7 fl. 20 cr. pe 1/2 de ann 3 fl. 60 cr. pe trei lune 1 fl. 80 cr. dactiune: Stra'a lui Leopoldu Nr. 33.

Ce e nou in ti6ra si lume ?

Naseudu. Uniculu deputatu alesu unisono Hoszu Elek a primitu ac6st'a on6re rara si va intr6 in dieta. Sunt unii 6meni, carii si batjocur'a cea mai cumplita o considera de on6re. Apoi fia dupa placulu lor!

Beinsiu. Intre romanii de aici domnesce 6 bucuria mare, c6-ci deputatulu nostru, pentru care ne-amu ostenitu at6t'a in dieta — precum audimu — s'a asiediatu in — dr6pt'a.

Timis6ra. Alegerea s'a amanatu 6ra, c6-ci lemnele inca si acuma i paru guvernului — pr6 scumpe.

Cetatea mamaligariloru. A fostu calumnia, c6 numai J6ska b6tsi e de6kistu, — c6-ci si Buteanu a ocupatu locu in — dr6pt'a.

Lugosiu. Ungurii, considerandu meritele parintelui Olteanu vreu s6-lu facea unguru onorariu. Macaru de l'aru face unguru de totu, c6-ci atunce d6ra amu pot6 scap6 de elu.

Naseudu. Eri s'a tienutu aici unu banchetu f6rte spendidu, ce l'a datu Hoszu Elek in on6rea tuturoru alegatoriloru, carii au votatu pentru dinsulu. S'au si presintatu toti afara de — unulu, carele au fostu impedeatu prin o b6la. Inse ceialati toti au fostu de fatia.

Fogarasiu. Liniscea a restabilita. Boerii carii s'au ciumurlitu de fripturele lui Benedek, acuma s'au insanetosiatu. Inse pentru aceea totusi voru reman6 — fripti.

Satumare. A s6ra intr'6 adunare numerosa am datu proba de unu raru curagiu de romanu. Am fostu la cina la dlu solgabireu si acolo am redicatu unu toastu, in care am cutediatu s6 d6cu intre mai multi magiari c6 si eu sum romanu. Apoi mai batjocuriti pe romanii din comitatulu Satumare!

Banatu. Cei doi preoti romani, carii au conferitu pentru cumpararea galeriei de ic6ne a lui Eszterh6zy, aru dori s6 deie nesce paraluie si pentru mormentulu lui Bendeguzu, inse nu sci6, unde s6 tramita sum6litiile oferite.

Maramuresiu. Protoc6lele congregatiuniloru comitatense numai pentru aceea nu se traduc6 in limb'a romana, pentru c6 oficialii nostri romani . . . . . Se cauta unu translatoru, carele s6 scia traduce din unguiria in romanesce.

Nemesiu romanescu.

Frundia verde, lemnu domnescu,
Eu sum nemesiu romanescu,
Si de unguri m'alipescu,
C6-ci sum nemesiu romanescu.

Candu e v6rb'a de-a alege
Deputatu, s6 faca lege, —
Eu cu Pista me'nsotiescu,
C6-ci sum nemesiu romanescu.

Candu me'nbia c'unu postu bunu,
Lasu poporulu meu strabunu,
Si cu Pista me'nfratiescu,
C6-ci sum nemesiu romanescu.

Candu mi-vine s6 me'nsoru,
De romance nu mi-e doru,
Ieu de n6mulu ungurescu,
C6-ci sum nemesiu romanescu.

Si apoi la mine'n casa
T6ta lumea convers6za
In limbagiulu ungurescu,
C6-ci sum nemesiu romanescu.

Eu jurnale romanesce
Nu cetescu, c6-ci sunt prostesci,
Ci totu unguresci cetescu,
C6-ci sum nemesiu romanescu.

Eu-su romanulu celu mai mare,
Strigu, propanu in adunare,
Candu mi-ceru unu postu domnescu,
C6-ci sum nemesiu romanescu.

Gur'a Satului.

Luminatorii poporului.

Comedia constitutiunala, — de pe tempulu alegeriloru deputatiloru. In trei acte. Loculu actiunei basilbaluculu Temesianopolis.

PERSÓNELE:

Basia unu omu morbosu dar neimpacatu contrariu alu romaniloru	d. Murat.
Buz Erides Romano-fagu satrapu I-lea si loctiitoriulu lui Muratu	d. Or-Oszla-mos.
Caransebesiades	} sclavi si curtisani la curtea lui Basia
Éljenhelyesugyvanfy de fardecacteresci.	
Cavaleru Senedesamegescu	d. Retioiu.
Ciceru Dolambraurosiesculu	d. Dr. E. Giciu.
Lotterias Douepocalescu de Ivascoviciades	M. Miklós.
Optsuteflorinescu Mis-El — de Wirneriades	d. J. Petrofitoriu Serman.
Gurasparta Sciopescu de Wirkneriades	d. Sir Boll-O-Canu.
Cambrinu Treidiecidemiiperdatescu unu candidatu pecalitu	Blondinu.
Douefatiescu Damaschiades unu tieranu din Petromanu	d. Wirk-Licher-Nar.
	d. Patruica.

Mai multi profeti mintinosi. O multime de comisari, persecutori, panduri, padurari cu fokosi, negece, pусci si pistóle, mai multe companie de catane. In fine romanii alegatori din mai multe cerc. elector. ca unu poporu parasitu, sedusu, insielatu si tradatu cu prea pucini parinti credintiosi.

ACTULU I.

(O sala mare cu galeria, in medilocu o mésa verde lunga, o usia nainte si dóue laterale.)

Curtesanii si sclavii lui Muratu stau toti in picóre cu ochii tientiti la usi'a din drept'a. Afara se aude poporulu romanu gemendu si suspinandu. Usi'a se deschide curtesanii si sclavii si-facu metania, si remanu toti in pusetiunea inburitiata. Pista — unu servitoriu alu dlui BuzErides intra pe usia, si privindu peste rotundimea imburitiatiloru, ochiesce voluminós'a imburitiatura alui Caransebesiades, luchia pe nume si ésa. Caransebesiades cu o opinitura straordinaria si-lasa pusetiunea si merge la porunca. Ceialalti inca se scóla, si ascutu urechile la gemetulu si suspinele poporului, apoi se sghimbóia unulu la altulu, si tacu toti. Dupa câte va minute usi'a de nou se deschide, curtesanii si sclavii facu a

dóu'a metania, candu privescu in susu, vedu naintea loru pre dlu BuzErides carele aretandu-i-le coltii le face semu a se sculá, dlu Caransebesiades stá la spatele lui.

Cic. Dolamobraurosiescu (sculandu-se din preuna cu ceialalti) Sê traiésca Mari'a Vóstra! Éljen! Sê traiésca!

Corulu ... éasca! — éasca ... éasca Maria Naltiei Vóstre! ilien!

Caransebesiades (din deretru li dá semnu ca sê vina la sarutare de mana. Curtisanii si sclavii se prerindescu, Maria sa inse li întórce — sê iertati — dosulu, intr' aceea Caransebesiades nein-cetatu se rinjesce si face bale la gura recherisindu: Éljen! helyes! ugyvan! Éljen Nagysád!

Buz. Dracii mei! Eu vedu, cá voi sunteti slugii mei cei mai credintiosi, vi marturisescu cá servilismulu (pricepe servitiulu) vostru cu atátu mi e mai placutu si-lu primescu din partea vóstra, incátu o astfelu de — virtute n'am potutu aflá nici la o inteligintia a celora alte soiuri colocutorie din basibuluculu méu.

Carans. Éljen! helyes! ugyvan! (face semnu si celora lalti sclavi alu acompaniei).

Sclavii. Sê traiésca Nalti'a Mariei Vóstre! Asié e! Jivio! (Afara inca intona poporulu rom: „Asié e Maria Ta!“

Buz: Acést'a o sciu eu, o scie Prea Santi'a Mariei sale d. Basiu, o sciu toti vungurii, o sciti voi. o scie poporulu vostru hel prostu (a priceputu: celu de rondu) si o scie tóta lumea ungurésca.

Carans. si sclavii (uni sono.) Éljen! helyes! ugyvan!

Buz. Si tocmai pentru cá mi-ati aretatu si mi aretati atata servilismu (pricepe: serviu) placutu, si findu cu voi si pre poporulu vostru lu pecaliti (cuventu nou compusu de Mari'a sa in locu: „duceti pe cale“) unde recere interesulu lui, afar' de aceea avendu eu mai vertosu in viitoriu mare lipsa de servilismulu (pricepe ca mai susu) vostru m'am intrepusu eu la locurile cele de totu prea susu (nalte) de vi-amu procuratu (se uita la cruciuliti'a dlui Cav. Senedesamegescu, si apoi la Cic. Dolamobraurosiescu) aceste daruri prea frumóse si scumpe. Ér'voi ceialalti, cari inca n'ati avutu fericire a capetá ceva kintintetis, nu desperati, cá éta alegerea deputatiloru ni stá nainte. Pe-caliti dara poporulu romanu, ca sê aléga de deputatu pre dlu Jani-Csarivari, cá elu este mundru si frumos, mare si grosu cu mustetie pódróluite si nu pre hela Mocioni, care este micu, asié de micu cátu nici nu póte face lege? Ha? si apoi aduceti-ve aminte si de aceea, cá Mocioni si cu Babesiu hela pre care noi l'amu tiepatu din slujba, sê lupta cu noi, si nu voescu sê ne lese, ca noi sê ve dirigemu scólele vóstre, si sê introducemu in de limb'a nóstra vungurésca.

Carans. Face semnu a face matania si-i sarutá lab'a. Sclavii sê arunca pe fatia, sê scóla si sê prerondescu — dar' o! nefericire, Buz. tocmai in clipit'a aceea sê-intórce a trei óra — se ertati — dosulu, si-si sufla nasulu.

Sclavii (cu toti) Eljen! Sê traiésca! Jivio!
(Cortin'a se lasa.)

ACTULU II.

Scen'a 1.

(Cerculu electoralu. Prin tóte comunile se vedu pe la casele preotiloru buti cu vinu si rachiu, stindarde in tricolorulu magiaru. Poporulu bea si manca. Partea mai mare se tavelesce morti de beéti pe pamentu. In C. la cas'a preotulu s'aude o voce numerandu pan'la 800 dupa acea putintea linisce, si indatá esa afar' din casa dlu. Wirk. si cu Sir Boll-O-chan. Ambii se suia intr'o carutia cu patu cai. Sê vedu apoi cutrierandu totu cerculu. Mai adesori se audu pe la casile preotiloru voci numerandu 100,200 si apoi éra tacere. Pretotindene a poporu beétu.

Scen'a 2,

Unu castelu cu o curte mare. Prin curte se vedu mai multe buti cu vinu, rachiu, stindarde.

Treidiecidemiperd. Da! da! scumpii mei (si-duce a minte de sumele enorme ce l'au constatu acesti scumpii!) eu vreu si trebuie se fiu astadata deputatu macar se me constea tota avut'i'a mea.

Unu programu mai lamuritu si amplificatu decátu alu meu, cu greu se va mai fi aflandu. Ér de voiu reesi: atunci o luna tienemu aldomasiu si toturor'a se va multiplicá sum'a ce a primit'o acum. Acest'a e programulu meu!

Sir Boll-O-Chanu (face socot'a in capu $5 \times 800 = 4000$ frt — 1 protopopiatu. Ceialalti inca facu socot'a pe degete. In fine imbratiosiári si sarutári.

Scen'a 3.

Multíme de poporu poliglotu totusi, maiortatea romana, impartiti in trei grupe pe langa trei stindarde. O compania de infanteristi cari se vedu a-si-dá tóta trud'a — din preuna cu cáti-va persecutori — a aduná pre toti romanii pe lunga stindardulu magiaru, — sub stindardu se légana unu protopopu cu péna in palaria, si cu dó ue pocale de vinu in mana, gangavindu cu o vóce regusíta.

Prot'a nu e altulu decatu J. Petrufetioru Sermanu, pre carele conducatorií romani din Banatu, — din preotu suspendatu de ierachi'a serbéscá — l'au facutu protopopu. Se mai vede printre poporu si unu tieranu din Petromanu; dar despre acest'a nimenea nu scie nimicu sê spuna, cá dinsulu la inceputu a avutu colóre ivacicoviada, dupa acea natiunala, ér la alegere s'a demaschinatu.

ACTULU III.

Scen'a 1.

(Ca si la actulu 1. o sala mare cu usiele incuiete pe usie se vedu nesce ieroglife in form'a ure-

chiloru lungi si nesce nasuri lungi de desubtu nesce buze umflate. Pe naintea usieloru in ambitu se preambila sclavii si curtesanii) In fine esa Pist'a. Sclavii i se inchina, si lu-intréba: Potu capetá audientia la Mari'a sa d. satrapu? S'aude din launtru o vóce: „Kergesd öket!“ Pist'a le talmacesce pe romanii cá: Mari'a sa nu-i acasa, dar li-a lasatu ceva in scrisu.

Scen'a 2.

Sclavii se vedu caletorindu. Toturor'a li se arata ca fontóma Juda vendietoriulu, li dá sfatu a-lu imitá pana in sfersítu.

Scen'a 3 si ultima.

Poporulu romanu din basibuluculu intregu se descépta, si observéza, cá multi sunt chiamati, dar putíni alesi!“

Caransebesiades si cu consortii sci: Senedesamagescu si Dolamobraurosescu promitu concurgerea loru si la tégulu Beciche-recului micu, unde se voru vinde gorove ce au remasu necautate la tégulu din Pest'a. — Toti trei mai uréza odata Eljen! helyes! ugy van!

(Cortin'a cade.)

Finea va urmá la sinodulu din Sibíu.

TANDA si MANDA.

- T. Ce e nou frate Mando?
M. S'a deschisu diet'a.
T. Fostu-ai de fatia la deschidere?
M. Fostu.
T. Si ce ai vediutu acolo?
M. Lucru mare.
T. Cum asié? Dóra deputatii nostri...
M. Nu mai siedu la olalta, ci care incatráu.
T. Asié dara nu sunt de o partida.
M. Ba, majoritatea se tiene de una si aceea-si partida.
T. De care?
M. De drépt'a.
T. Indata me si ducu sê li taiu portretele din tabloulu anteluptatoriloru natiunali.
T. Da Zsiga bátsi n'a vorbitu ceva in dieta?
M. Nu, pentru cá din galeria nu este iertatu a vorbi.
T. Asié dara n'a intratu. Frumosu.
M. Si in diet'a trecuta potea sê faca asemenea faptu frumosu.
T. Facea mare paguba cuiva, déca nu intrá.
M. Cui?
T. Crismariului din bufetu.

La deschiderea dietei.

Visieu Guleru ca unu nou Mariu plange in departare pe ruinele — celoru d'oue mâji de elisa.

Richardu Puscastele: O ti'era pentru unu mandatu de deputatu!

Zsiga b'atsi: Sê intru séu sê nu intru? Me ducu susu in galeria!

Toma: N'am capetatu nici unu votu!

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoru: Iosifu Vulcanu.

Cu tipariulu lui Emericu Bartalits in Post'a.